

Tri priloga o staroj korčulanskoj brodogradnji

1. Brodograditelj Nikola Mišulić

Do sada smo znali za tri brodograditelja iz korčulanske obitelji Mišulić u 16. st. Prvi Nikola radi u Korčuli g.1571.¹, drugi Ambroz g. 1594.² također radi u Korčuli, dok treći Frano od 1593. do 1603. radi u Kotoru.³

Međutim u Historijskom arhivu u Dubrovniku pod signaturom *Notarski spisi (stari) Korčula* među ostalim spisima nalazi se ugovor o gradnji broda sklopljen između Nikole Mišulića, brodograditelja iz Korčule, i naručitelja Silvestra Vodino iz Pirana.⁴ Tako za Nikolu osim kratke vijesti iz g. 1571. imamo dragocjeni ugovor koji je dana 10. XI 1569. sastavio korčulanski javni bilježnik Sebastijan Goriglavić pok. Nikole. Mišulić se obvezao Vodinu na korčulanskom brodogradilištu sagraditi brod dug 35 noga, širok 13 noga. Brod mora biti zatvoren do gaza sa sovrnjom, madirima od hrastovine, koje je naručitelj dužan donijeti na brodogradilište u Korčuli na troškove brodograditelja. Ako naručitelj ne donese madire na vrijeme, brodograditelj je ovlašten zatvoriti dno s madirima od hrastovine, a ostalo s madirima od borovine. Statve su trebale biti od hrastovine, a ostalo od borovine. Brodograditelj je bio dužan izraditi kormilo sa samcima. Brod je trebao biti katraman po zanatu dobrog brodograditelja i kalafatan. Rok izgradnje broda i njegovog porinuća u more bio je određen na jednu godinu, ali je Vodino kasnije produžio brodograditelju taj rok za tri mjeseca. Cijena je bila utvrđena od 205 du-

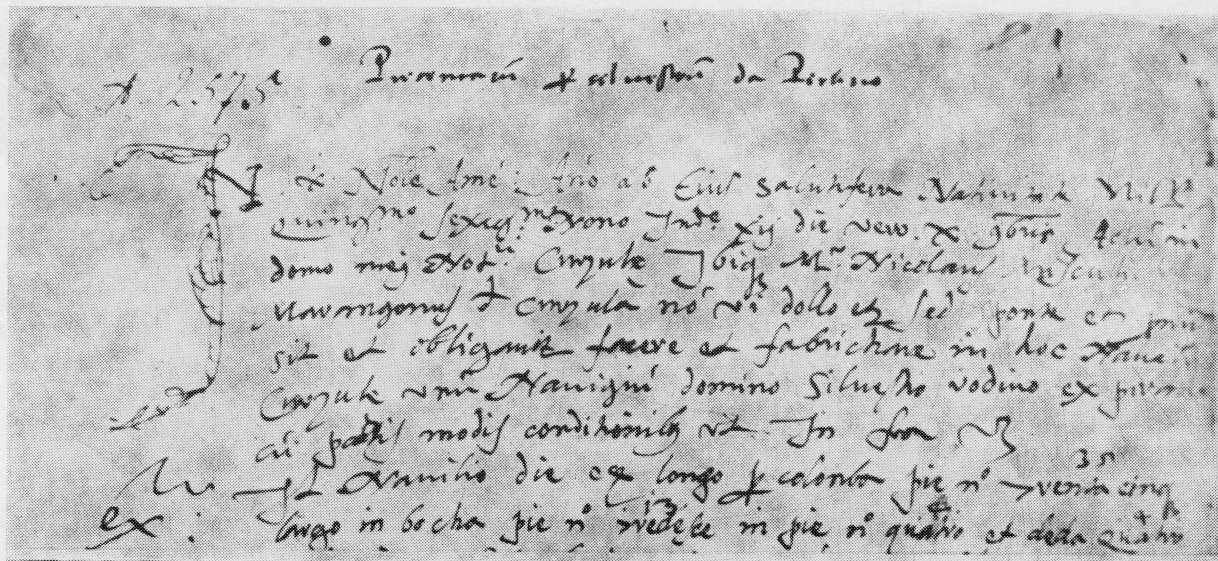
kata, od kojih je naručitelj trebao platiti odmah u gotovu 135 dukata. Ugovor sadrži i druge uvjete kojih se Mišulić trebao držati prigodom gradnje broda, a tako isto sadrži i neke obaveze koje se tiču Vodina.⁵ Vodino je Mišuliću do svibnja 1571. u više puta u cijelosti isplatio utvrđenu cijenu. Iz toga možemo zaključiti da je brod bio sagrađen i ugovor izvršen bez nekog spora kojih je ponekad bilo kod ovakvih ugovora.

Ambroz Kapor objavio je ugovor o gradnji broda na korčulanskom brodogradilištu iz g. 1652., što je osamdesetak godina kasnije od ovog Mišulićevog ugovora. Ali treba naglasiti da Kaporov ugovor ima posebnu vrijednost, jer je sastavljen na hrvatskom, dok je gornji ugovor iz g. 1569. sastavljen na talijanskom jeziku.⁶

2. Konopi

U prošlim stoljećima, kad je u Korčuli bila živa izgradnja brodova na jedra, brodska oprema (jedrenina, a osobito konopi) uvozila se iz inozemstva. Dubrovčani su tu opremu uvozili poglavito iz Jakina. Konope za brod koji je Bokelj Aleksandar Lombardić g. 1795. gradio u Korčuli⁷ trebao mu je dobiti Sabato Terni. Terni je za tu dobavku bio dobio kaparu, ali unatoč tome Terni je bio u velikom zakašnjenju, pa je Lombardić bio prisiljen protestirati prouzrokovanu štetu.⁸

Međutim u 19. st. i u početku 20. st. u Korčuli su za potrebe jedrenjaka i čamaca pravili

Početak ugovora iz 1569. godine o gradnji broda u Korčuli

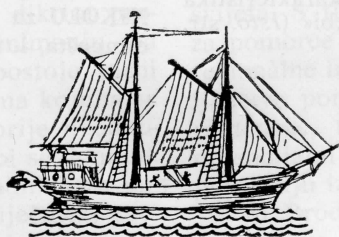
konope, pa ih više nije trebalo uvoziti, barem ne u onolikoj mjeri kao prije. Proizvodili su ih na otvorenom prostoru u predjelu zvanom Luka (uvali blizu grada Korčule) ispod općinskog puta koji iz Korčule vodi u Lumbardu. Tu su radila braća Marin (1840 — 1918) i Ive (1853 — 1922) Kragić koja su u blizini imala kuću i u njezinom prizemlju skladište i češljaonicu kudjelje. Poslije braće Kragić konope su u Korčuli izrađivali Ante Trumbić i Marin Ivelja sa sinom. Ovi posljednji na zemljištu blizu grobišta.⁹

3. Vesla

Za izgrađene brodice i čamce bila su potrebna vesla koja su Korčulani uvozili. Ipak istini za volju treba spomenuti da iz brodskog manifesta peliga austrijske zastave *Madonna del Rosario*

patruna Ivana Mokovića vidimo da su se g. 1801. iz Korčule izvozila vesla u Rijeku (Senjsku).¹⁰

Međutim nekoliko desetljeća, sve do svoje smrti (1939), izrađivao je u Korčuli vesla Nikola Sušanjan (1871 — 1939). On je u Korčulu došao iz Senja, gdje je već bio poznat kao vrstan obrtnik, kako to svjedoče dva sačuvana pismena priznanja koja su mu bila dodijeljena. Za izložena vesla g. 1891. na poznatoj Gospodarsko-šumarskoj izložbi u Zagrebu bila mu je dodijeljena mala kolajna, a g. 1896. ocjenjivački odbor senjske izložbe u Budimpešti u povodu tisuću godina postojanja države odlikovao ga je za njegov vrstan rad ordenom izložbe. Osim vesala izrađivao je jarbole i žabe (bucele i bigote). Potrebno drvo nabavljao je iz Bosne (Prozor, Gacko, Nevesinje, Fojnica). Vesla je izrađivao za privatnike, brodograditelje, parobrodarska društva i ratnu mornaricu.¹¹

BILJESKE

¹ Nikolu, kao brodograditelja iz g. 1571., spominje arhiđakon Antun Rozanović u svom latinski pisanom spisu o turskoj opsadi Korčule od alžirskog beja Uluz Alije. Taj rukopis preveo je na hrvatski P(etar) F(ranasović) i tekst o Nikoli glasi: »... buduć jednom samo ispalili top iz tornja kod Svijeh Svetih, puče mu konjic: koji sve za četiri ure poprave meštar Nikola Mišulić i Frano Depolo na velike molbe i pripomoć istoga arhiđakona, koji im je suviše i svijetlio

voštanom svijećom.« (Povijest korčulanske pobjede protiv Uluz-Aliji Algjerskome polukralju održane dne 15. kolovoza 1571. godine. Napisao *Antun Ružić*. Preveo iz latinskoga P. F. Dubrovnik 1871, str. 11). Isti taj rukopis preveo je *Ivo Matijaca* i objavio ga pod na slovom Obrana Korčule 1571 — 1971, Omiš 1971. i na str. 9 Nikolu naziva brodograditeljem.

² Za Nikolu i Ambroza pogledati *V. Ivančević*, Korčulanski brodograditelji iz g. 1594., Pomorski zbornik knj. 13, Rijeka 1975, str. 359 i 360.

Korčulanska brodogradilišta u XVI st. (crtež iz knjige: Camuzio, *Isole famose*, Venezia 1573).

³ Za Frana pogledati *R. Kovijanić*, O brodograditelju Mišuliću. Godišnjak Pomorskog muzeja, sv. IV, Kotor 1956, str. 171 — 174. Poznato je da su se korčulanski brodograditelji mnogo iseljavali kroz razna stoljeća u različita mjesta i kontinente, pa tu imamo očiti primjer njihovog iseljavanja krajem 16. st.

⁴ Te arhivalije prevodi sveuč. prof. *Ante Kalogjera* i do sada je pod naslovom »Izvori za povijest otoka Korčule« preveo i objavio 10 knjiga. Gornji ugovor o gradnji broda preveden s talijanskog objavljen je u knj. 9, Spisi javnih bilježnika, sv. 2, Zagreb 1980. pod red. br. 181/2575. Knjige ima Historijski arhiv u Dubrovniku (dalje HAD) pod sign. D 30—42/1—10.

⁵ Vodino je bio oženjen Korčulankom, pa njegova punica Božica kao jamstvo — da će Vodino obavljati uredno isplatu novca kako bude napredovala gradnja broda — dala kuću, vrt i vinograd koje nekretnine ona posjeduje u predgrađu Korčule i Donjeg blata. (Spomenuti ugovor od 10. XI 1596).

⁶ *A. Kapor*, Prilog za povijest korčulanske brodogradnje. Brodogradnja br. 1/1975., str. 55 — 56. »Jezik je pučki hrvatski govor dubrovačko korčulanskog područja i neke od govornih i stilskih karakteristika još su i danas u pučkoj jezičnoj upotrebi« (*Isto*, str. 60).

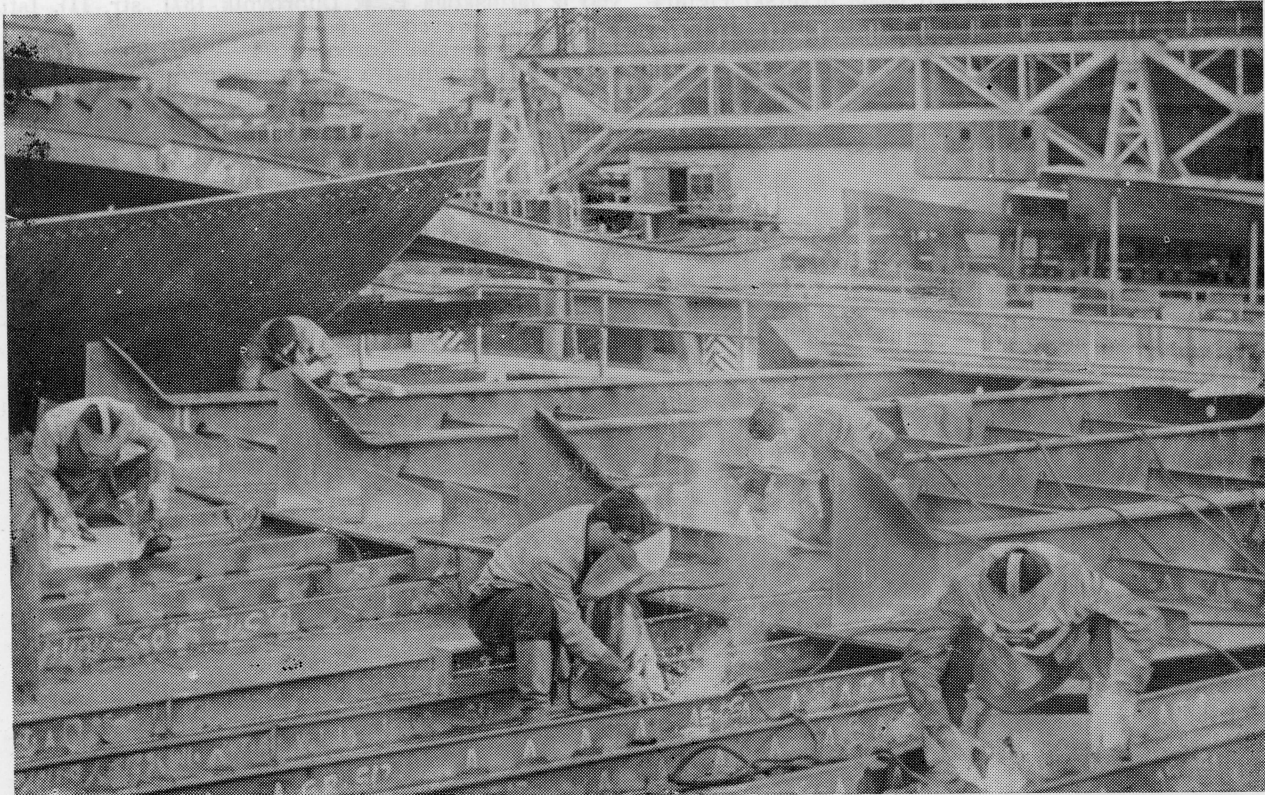
⁷ To je brod koji Vinčenco Dobrošić tada u Korčuli gradi Lombardiću. (*V. Ivančević*, Gradnja bokeljskih brodova u Korčuli pri kraju 18. st. Godišnjak Pom. muz., sv. XXIII, Kotor 1975, str. 22 i 27).

⁸ *Div. de foris* 34/219 f 80v u HAD.

⁹ Za te podatke dugujem zahvalnost Ivu Matijaci i Vinku Kalogjeri pok. Ante.

¹⁰ *Div. de foris* 34/238 f 15 v.

¹¹ Za te podatke zahvalan sam njegovoj kćeri Mariji i unuci Stanki Kraljević. Diplome se još i danas nalaze kod njih sačuvane. Ona na hrvatskom glasi: »Gospodarsko-šumarska jubilarna izložba u Zagrebu god. 1891. Mala kolajna što ju je P. N. gospodin Nikola Sušanjan u Senju na temelju zaključka porote jubilarne izložbe Hrv. Slav. Gospodarskog Društva u Zagrebu god. 1891. zavriedio za izložena VESLA. U Zagrebu, dne 15. listopada 1891. »Drugo odlikovanje je na mađarskom jeziku i u prijevodu glasi: »Izložba u povodu tisuću godina postojanja države. Godine 1896. ocjenjivački odbor senjske izložbe u povodu tisuću godina postojanja države odlikuje SUŠANJ NIKOLU za njegov vrstan rad ordenom izložbe. Budimpešta, 1. studenog 1896«.

Uobičajeni prizor na navozu suvremenog brodogradilišta